N°5874
Reçue le 04.03.2022
Déclarée recevable et urgence non reconnue
Président de la Chambre des Députés
(s.) Fernand Etgen
Luxembourg, le 04.03.2022

Här Fernand Etgen
President
Chambre des Député-e-s
Lëtzebuerg

Lëtzebuerg, de 4. März 2022

Här Präsident,

Esou wéi d'Chamberreglement et virgesäit, bieden mir lech folgend **URGENT** parlamentaresch Fro **zur Sécherheet vun den ukraineschen Atomreakteren a Krichszäiten** un déi Dammen an Häre Ministeren fir Gesondheet, fir Emwélt, fir Energie a fir d'Affaires étrangères weiderzeleeden:

No der Besetzung vun der Evakuatiounzone an der zerstéierter Atomzentral vun Tschernobyl virun enger Woch, hunn ons elo dës Nuecht weider erschreckend Nouvellen zu Kämpf ronderem ukrainesch Atomreaktren ereecht. Bei de Krichhandlungen ronderem d'Atomkraaftwierk Saporischschja, dat gréisstent AKW an Europa, koum et de Medieberichter no och zu Schëss vu Panzer an zu Bommenaschléi op Deeler vun dëser Zentral am Südoste vun der Ukrain. Den offiziellen Informatiounen no, gouf kee vun de 6 Reakteren selwer getraff, mee e Bürosareal an e Labo wou, et zu engem Brand komm ass. Et wären awer keng Affer ze bekloen, d'Feier wär an der Tëschenzäit ënner Kontroll, et wär keng radioaktiv Strahlung ausgetratt an d'AKW wär elo ofgeschalt.

Souguer wann et sech net sollt em eng geziilten Attak op dës Atomanlag handelen, mee «nëmmen» ëm e militäresche Feeler, mécht dat d'Situatioun net manner beonrouegend an och net manner geféierlech. Schliisslech erënnert Lëtzebuerg sech nach gutt un déi bis dato schlëmmsten Atomkatastroph am Abrëll 1986 zu Tschernobyl, an déi enorm radiologesch Konsequenzen fir ganz Europa. Och en ofgschaltent AKW bleiwt nämlech geféierlech. Och ouni Produktioun muss d'Stroum- a Waasserversuergung garantéiert bleiwen, fir d'Killung vun den aktiven an vun den alen Brennstiew ze garantéieren, dat heescht souwuel vum Reaktorkär, wéi och vun de Ofklängbecke mat den ale Brennstiew déi bautechnesch dacks manner gutt ofgeséchert sinn.

Dëse Virfall weist ganz däitlech, datt ee bei Atomanlagen uechtert d'Welt och ëmmer den direkte militäresche Risiko muss mat abezéien. Grad den Zenario vun enger militärescher Bedrohung gëtt awer an den offizielle Risikoanalyse beim Bau vun AKW meeschtens ignoréiert. An esouguer wann dësen Zenario gekuckt gouf, sinn d'Conclusiounen an der Regel - wéi a Frankräich - als «Secret Défense» agestuft, also streng geheim. D'Attack op déi gréissten Atomzentral an Europa beweist elo méi wéi däitlech, datt a Krichszäiten d'Atomreaktere nach méi e grousse Problem sinn, an déi souwisou schons dramatesch Auswierkungen vum Krich am schlëmmste Fall nach kéinten europawäit multiplizéieren.

An dësem Zesummenhang wéilte mir gäre folgend Informatioune kréien:

1) **Wéi konkret ass d'Gefor? Sinn d'Stroum a d'Waasserversuergung vum AKW Saporischschja weiderhi garantéiert ?**

2) **Handelt et sech bei de 6 Reaktere vum AKW Saporischschja ëm en ähnlechen Anlagentyp wéi dee vun Tschernobyl ?**

3) **Gëtt et an dëser Zentral och en Lager fir radioaktiv Offäll ? Wéivill radioaktiivt Material wéi Brennstiew (inklusiv déi an den Ofkléngbecken) a radioaktiv Offäll befanne sech momentan an dëser Zentral ?**

4) **Wéi eng ukrainesch Reakteren an eventuell aner Atomanlage sinn nach a Betrib a goufen et do eventuell och schons änlech Virfäll ?**

5) **Gëtt et am Krichsfall laut internationalem Recht besonnesch Obligatioune fir d'Konfliktparteien wat Atomanlagen wéi Reakteren an End- oder Zwëschelager fir radioaktiv Offäll ugeet ? A wa jo, wéi kann ee sécherstellen, datt d'Konflikparteien déi och anhalen ?**

6) **Wat gëtt op EU an op internationalem Niveau ënnerholl fir d'Sécherheet vun dësen Anlagen ze garantéieren ? Kritt d'Ukrain Stroum aus den EU Noppeschlänner ? Wéi eng offiziell Befugnisser oder Méiglechkeeten huet an dësem Kontext d'International Atomenergiebehörd (IAEA) ?**

mat gréisstem Respekt,

François Benoy
Deputéierten

Jessie Thill
Deputéiert

N° 5874
Reçue le 11.03.2022

LE GOUVERNEMENT
DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG
Ministère de la Santé

Gemeinsam Äntwert vun der Gesondheetsministesch, vun der Ministesch fir Ëmwelt, Klima an nohalteg Entwécklung, vum Minister fir Energie a vum Aussen- an Europaminister op d'parlamentaresch Fro n° 5874 vum 3. Mäerz 2022 vum honorabelen Deputéierten Här François Benoy an vun der honorabeler Deputéierter Madamm Jessie Thill.

1) Wéi konkret ass d'Gefor? Sinn d'Stroum- an d'Waasserversuergung vum AKW Saporischschja weiderhi garantéiert ?

Déi ukrainesch Autoritéit fir Atomopsicht setzt trotz de schwieregen aktuelle Konditiounen eng exemplaresch gutt Informatiounspolitik ëm, andeem se ganz regelméisseg d'international Communautéit iwwert den Informatiounsreseau vun der IAEA informéiert. Dëst hëlleft enorm fir d'Geforelag anzeschätzen. Der Regierung hir Informatiounen zu dem Sujet baséieren op deene Rapporten.

Deenen Informatiounen no gëtt et de Moment am Fall vun der Zentral vu Saporischschja eng Rei vun Elementer, déi sech negativ op d'Sécherheet vun dëse 6 Reakteren auswierken. Et ass sou, datt déi ukrainesch Équipagen, déi d'Anlag bedreiwen dëst net ënner normale Konditioune kenne maachen. Déi Équipen déi um Site sinn, mussen um Site bleiwen a kënnen net wéi üblech rotéieren. Hier Méiglechkeeten no baussen ze kommunizéieren si beschränkt a si hu keen Zougang zu Material vu bausse wat se eventuell géife brauchen. A sou enger aussergewéinlecher Situatioun besteet dofir och en erhéichte Risiko vu mënschleche Feeler.

Fir e méiglechen Accident ze verhënnere muss séchergestallt ginn datt souwuel déi 6 Reakteren, wéi och déi Installatioun wou déi ofgebrannte Brennelementer lagere, gekillt ginn. D'Stroum- an d'Waasserversuergung ass dofir essentiell.

D'Waasserversuergung schéngt momentan assuréiert, allerdéngs ass d'Stroumversuergung méi fragile. Laut Informatioune vun den ukraineschen Autoritéite wier just nach eng Héichspannungsleitung intakt déi de Site mat Stroum ka versuergen. Zwee Reaktere liwweren de Moment och Stroum. Sollten déi Reakteren an och déi extern Stroumversuergung ausfale, wiere just nach d'Noutfalldieselen déi de Reakter kennen an engem séchere Modus halen. Hei wier et dann awer wichteg de Site och mat Diesel ze versuergen.

Wat déi militäresch Attacke betrëfft, schwätzen d'ukrainesch Autoritéite vu gréisserem Schued an engem Verwaltungsgebai an och an enger Galerie déi den Zougang zum Reakter 1 assuréiert. Sécherheetstechnesch relevant Installatioune schéngen awer nach intakt ze sinn. Beispillsweis fonctionnéiert och de Miessreseau fir Radioaktivitéit nach.

2) Handelt et sech bei de 6 Reaktere vum AKW Saporischschja ëm en ähnlechen Anlagentyp wéi dee vun Tchernobyl ?

Et handelt sech hei ëm Drockwaasserreaktore vu russeschem Bautyp, wéi och op deenen aneren 3 Siten an der Ukrain. Am Géigesaz dozou war de Reakter vun Tchernobyl ee Graphit-Reakter.

3) Gëtt et an dëser Zentral och e Lager fir radioaktiv Offäll ? Wéivill radioaktiivt Material wéi Brennstiew (inklusiv déi an den Ofkléngbecken) a radioaktiv Offäll befanne sech momentan an dëser Zentral ?

Um Site vun dëser Zentral gëtt et zënter 2001 eng Installatioun fir de Stockage vun ofgebrannte Brenn-Elementer. Dëst ass ee sougenannten «Dry-Storage», deen net méi muss aktiv gekillt ginn. Laut Aussoe vun der ukrainescher Autoritéit schwätze mer hei vun der Quantitéit un Offall deen an engem Zäitraum vun 20 Joer ugefall ass. All Reakter huet och en Ofkléngbecken, wou d'Brennelementer 3-7 Joer bleiwen. Donieft gëtt et och verschidden Anlagen um Site fir d'Gestioun vun deenen anere radioaktiven Offäll.

4) Wéi eng ukrainesch Reakteren an eventuell aner Atomanlage sinn nach a Betrib a goufen et do eventuell och schonns ähnlech Virfäll ?

Et gëtt an der Ukrain nach 3 aner Atomzentralen, Rivne zu Varash mat 4 Reakteren, Khmelnytski zu Netishyn mat 2 Reakteren a Süd-Ukrain zu Yuzhnoukrainsk mat 3 Reakteren. Op dëse Sitte gouf et den aktuellen Informatiounen no nach keng Virfäll am Zesummenhang mam Krich.

Zu Tchernobyl sinn d'Reakteren tëscht 1986 an 2001 alleguer vum Netz geholl ginn a si lo am Réckbau. Fir den havaréierte Reakter Nummer 4 gouf eng Schutzhüll gebaut. Duerch de Réckbau gëtt et ob dësem Site och Anlage fir d'Gestioun vu radioaktivem Offall. Den aktuellen Informatiounen no hält d'russesch Arméi dëse Site zënter dem 24. Februar besat an hir Truppe sinn an der "Zone d'exclusion" rassembléiert. Wéi den 9. Mäerz gemellt gouf, gëtt et mëttlerweil vu Säite vun der IAEA och keen Zougang méi zu den Iwwerwaachungsdate vun der Atomzentral.

De 6. Mäerz war eng nuklear Anlag am Fuerschungszentrum vu Kharkiv ënner Beschoss. Et handelt sech hei ëm eng ënnerkritesch Versuchsanlag déi als Neutronequell déngt. D'Gebai wou dës Anlag ass gouf dobäi beschiedegt a verschidden elektresch Accessoirë sinn zerstéiert ginn. Weiderhin ass och zu Kharkiv eng Sammelstell fir radioaktiv Sourcen. Op dësem Site gouf et verschidde Virfäll iwwert déi lescht Woch. Op béide Sitte konnt awer keen Austrëtt vu Radioaktivitéit enregistréiert ginn.

5) Gëtt et am Krichsfall laut internationalem Recht besonnesch Obligatioune fir d'Konfliktparteien wat Atomanlagen wéi Reakteren an End- oder Zwëschelager fir radioaktiv Offäll ugeet ? A wa jo, wéi kann ee sécherstellen, datt d'Konfliktparteien déi och anhalen ?

2009 huet d'Generalkonferenz vun der Internationaler Atomenergie Agence (IAEA) eng Décisioun adoptéiert datt all Zort vu gewaltsamer Attack op, oder Menace géint eng zivil nuklear Anlag eng Violatioun géint d'Prinzippie vun der UN-Charta, dem internationale Recht an de Statute vun der IAEA duerstellt.

6) Wat gëtt op EU an op internationalem Niveau ënnerholl fir d'Sécherheet vun dësen Anlagen ze garantéieren ? Kritt d'Ukrain Stroum aus den EU Nopeschlänner ? Wéi eng offiziell Befugnisser oder Méiglechkeeten huet an dësem Kontext d'International Atomenergiebehörd (IAEA) ?

De 4. Mäerz 2022 huet Lëtzebuerg op der UNEP-Ëmweltminister Konferenz zu Nairobi, zesumme mat den aneren europäesche Memberstaaten a weidere 16 Länner, d'Attacken op d'Atomzentralen an dat generellt Virgoe vu Russland an der Ukrain däitlechst kritiséiert.

Lëtzebuerg huet och um Niveau vun der IAEA eng Deklaratioun gemaach, wou des Attack op d'Atomzentralen an der Ukrain op dat schäerfst veruerteelt gëtt an d'IAEA opgefuerdert gëtt, dës nei Dimensioun vun nuklearem Risk iwwert militäresch Attacke mat a Betruecht ze huelen. Dës indiscriminéiert Attacke verdäitlechen nach eemol d'Gefor fir de Mënsch an d'Ëmwelt déi potentiell Schied un Atomkraaftwierker duerstellen.

Op europäeschem Niveau ginn de Moment d'Beméiungen zur Sécherheet vun dësen Anlagen duerch d'ENSREG koordinéiert. Lëtzebuerg gëtt an dësem europäesche Grupp vun den Atomopsichtsbehörden duerch d'Divisioun vun der Radioprotectioun vertrueden. Jeeweils sonndes de 27. Februar a 6. Mäerz hat d'ENSREG Reuniounen organiséiert fir d'Situatioun z'analyséieren a fir do, wou et méiglech ass, selwer aktiv ze ginn. Un dëse Reuniounen hunn och Vertrieder aus der Ukrain a vun der IAEA deelgeholl. Dobäi ënnerstëtzt d'ENSREG ausdrécklech d'Initiativ vum Generaldirekter vun der IAEA vum 4. Mäerz fir en Arrangement tëscht der Ukrain a Russland auszehandelen, dat et erlaabt d'Sécherheet vun den nuklearen Anlagen z'assuréieren. D'Deklaratioune vun der ENSREG fuerderen donieft och d'Anhale vun den internationale Reegelen. Méi dozou fënnt een um Site: https://www.ensreg.eu/document/ensreg-statement-ukraine-6-march-2022-0.

D'Stroumversuergung ass aktuell nach relativ stabil, allerdéngs stellt sech d'Fro wéi sech dat an deenen nächsten Deeg a Woche weiderentwéckelt. Um Energieministère gëtt aktuell op zwee Voleten geschafft:

Et geet ëm d'Bereetstelle vun Équipement fir d'Stroumversuergung op der Plaaz. D'Lëtzebuerger Acteure vum Stroumsecteur hu bis ewell Zousoe ginn fir 10 Noutstroumaggregater bereet ze stellen. D'Logistik fir den Transport vum Équipement an d'Ukrain gëtt de Moment organiséiert.

Op der anerer Säit gëtt aktuell gepréift, ob den ukrainesche Stroumreseau mam europäesche System kéint connectéiert ginn. Historesch ass et esou, dass de Reseau vun der Ukrain mam russesche Stroumréseau gekoppelt ass, et gëtt awer scho méi laang Pläng, dës Kopplung ze deconnectéieren, an amplaz den ukrainesche System mam europäeschen interconnectéierte Stroumreseau ze verbannen. D'Ukrain huet elo kuerzfristeg eng Demande gestallt, ob hire System mam europäesche System kéint connectéiert ginn.

Den techneschen Defi vun der Kopplung ass, dass nieft der physescher Kopplung mat Leitungen och gewëss Donnéeë musse kommunizéiert a Prozeduren agehale ginn. Et gëtt och e gewëssen ekonomeschen Impakt, well Stroumflëss iwwer d'Interconnectioun natierlech och eng gewëss Valeur hunn, awer dat ass aktuell éischter sekundär. De gréissten Defi ass awer, dass et zu Instabilitéite ka kommen, z.B. doduerch dass Anlagen an der Ukraine futti gemaach ginn, an esou Instabilitéiten sech och an engem System kënne propagéieren.

Deem géigeniwwer steet de grousse Virdeel, dass duerch d'Connectioun d'Versuergungssécherheet an der Ukrain substantiell géif verbessert ginn. Dat wier esouguer dann de Fall, wa kee groussen Échange op deene Leitunge wier, well Schwankungen am System iwwer d'Gréisst vum europäesche System gutt kéinten ofgefiedert ginn. Zousätzlech wier esou eng Mesure natierlech och e politescht Signal.

D'Demande gouf d'lescht Woch op dem extraordinären Energieconseil zu Bréissel diskutéiert, wou sech eisen Energieminister och grondsätzlech fir d'Mesuren agesat huet. De Verband vun deenen europäeschen Netzbedreiwer mécht elo kuerzfristeg eng Analys vun der Situatioun fir op där Basis eng Décisioun ze huelen.

Lëtzebuerg, den 11. Mäerz 2022

D'Gesondheetsministesch

(s.) Paulette Lenert